Nytt om Trästandardisering

Nyheter från internationell standardisering inom CEN och ISO för trä och träbaserade produkter

Juni 2008

Kontaktpersoner

Gunilla Beyer, Skogsindustrierna, 08 762 79 95, gunilla.beyer@skogsindustrierna.org

Jöran Jermer, SP Trätek, 010 516 56 03, joran.jermer@sp.se

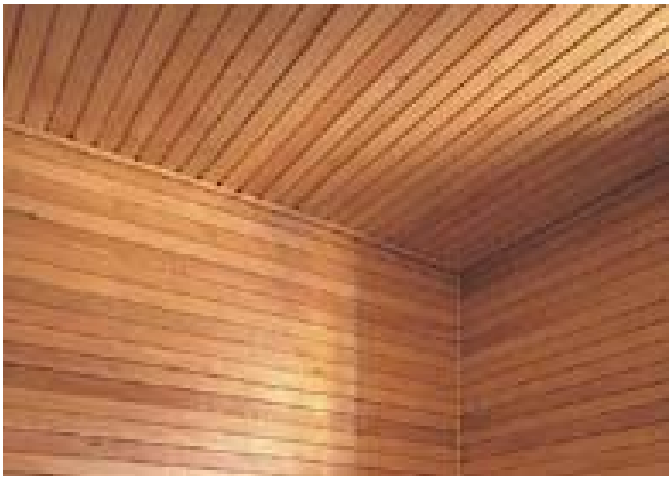

Träpaneler - CE-märkning obligatorisk fr o m1 juni 2008

Information om vad det innebär och råd samt hjälp att uppfylla standardens villkor

Europastandarden för träpaneler

Reglerna för CE-märkning ges i den harmoniserade Europastandarden EN 14915:2006 Träpaneler – Egenskaper, provning och kontroll samt märkning. Den omfattar vägg- och takpaneler för användning såväl inomhus som utomhus. Panelerna kan vara sågade, hyvlade eller profilerade med eller utan spont. Det betyder att bräder som kan komma att användas som panelvirke omfattas av standardens krav och måste CE-märkas.

Standarden ställer inga krav beträffande panelbrädernas kvalitet vad avser kvistar, sprickor, kådlåpor, märg, vankant etc. Således kan den sortering som tidigare tillämpats godtas även för det CE-märkta panelvirket. Det finns dock två Europastandarder som anger kvalitetskrav:

- EN 14519:2005 Trävaror – Spontat virke till utvändig och invändig panel av barrträ
- EN 15146:2006 Trävaror – Hyvlade paneler och beklädnadsvirke av barrträ utan spont

De båda standarderna anges inte som bindande referenser i EN 14915 utan omnämns endast i en informativ bibliografi. Det betyder alltså att standarderna för närvarande är frivilliga. Det finns dessutom en motsvarande standard som gäller för lövträ.

Kraven enligt EN 14915

Beroende på användningsområde av träpanelerna skall fyra till sex av följande egenskaper deklareras:

- Reaktion vid brandpåverkan
- Avgivning av formaldehyd
- Innehåll av pentaklorfenol
- Vattenånggenomsläpplighet
- Ljudabsorption
- Värmeledningsegenskaper
- Naturlig beständighet (eller information om träskyddsbehandling)

För reaktion vid brandpåverkan finns europeisk klass angiven i EN 14915 och så länge produkten minst uppfyller densitets- och tjockleksskraven kan den uppnådda klassen deklareras. Om träpanelen är brandskyddsbehandlad uppnås självfallet bättre brandegenskaper, men då krävs en mycket mer omfattande kontroll av produkten också av ett tredjepartsorgan.

Solitt trä utan kemisk behandling, generellt utan ytbehandling och som inte är limmat anses inte avge någon signifikant formaldehyd och klassas som E1. Emellertid gäller att de flesta ytbehandlingar som anbringas av träpanelproducenter inte heller avger någon signifikant formaldehyd och därför kan också sådan ytbehandlad panel klassas som E1. För säkerhets skull skall detta kontrolleras med leverantören av produkten som används för ytbehandlingen.

Pentaklorfenolbehandling av virke är i Sverige förbjuden sedan slutet av 1970-talet.

För vattenånggenomsläpplighet och värmeledningsegenskaper kan deklarationen göras genom hänvisning till tabeller i standarden som ger värden beroende på

virkets densitet. För ljudabsorption kan likaledes värden enligt standarden anges för olika frekvensområden.

Naturlig beständighet för olika träslag anges i Europastandarden EN 350-2. Om virket är träskyddsbehandlat skall uppgifter om behandlingen lämnas.

Märkningskrav

Märkning av individuella panelbräder krävs inte men anges som en möjlighet (”a label attached to the product”). Det är tillräckligt att lämna CE-märkningsinformationen på emballaget och/eller i form av bifogade kommersiella dokument. Den senare metoden, att bifoga informationen med de kommersiella dokumenten, är den enklaste lösningen.

Tillverkaren av panelbräder skall ta fram en ”Försäkran om överensstämmelse” (”Declaration of conformity”) som anger att produkten överensstämmer med standardkraven och att den kan CE-märkas. Kontakta Jan Brundin för förslag på hur en sådan försäkran kan utformas (på svenska och engelska). Förslaget är generellt såtillvida att det täcker in i princip alla träpaneler och att alla egenskaper finns med, d v s även sådana som inte alltid behöver deklareras. En närmare beskrivning av produktens användningsområde, dimensioner, profilering etc lämnas normalt i form av följesedlar och fakturor. Vi ser det inte heller som någon nackdel att deklarera alla egenskaper eftersom det helt enkelt kan göras genom hänvisning till tabellerna i standarden.

Det är vår uppfattning att CE-märkningskravet kan uppfyllas genom att tillverkaren tar fram en försäkran enligt förslaget och bifogar den med de kommersiella dokumenten.

Anmärkning till förslag till ”försäkran om överensstämmelse”:

För reaktion vid brandpåverkan anges klassen D-s2, d2 för tunna paneler med minsta totaltjocklek 9 mm och minsta tjocklek 6 mm. d2 anger att brinnande partiklar kan förekomma. Om man i stället väljer att deklarera en något tjockare panel med minsta totaltjocklek 12 mm och minsta tjocklek 8 mm blir tilläggsklassen för brinnande partiklar d0 och den totala brandklassningen D-s2, d0.

Företagets egen tillverkningskontroll

System 4 gäller normalt för bestyrkande av överensstämmelse (attestation of conformity) med standarden. Men om träpanelerna är brandskyddsimpregnerade gäller system 1. System 4 innebär att tillverkaren själv svarar för typprovning och tillverkningskontroll. Inget anmält organ (tredjepartsorgan) behöver blandas in. Typprovning behöver inte göras om tillverkaren inte mot förmodan skulle vilja ta fram bättre värden än de tabellerade för vattenånggenomsläpplighet, ljudabsorptionskoefficient eller värmeledningstal.

Tillverkningskontrollen skall säkerställa att de deklarerade egenskaperna är såsom de anges i försäkran om överensstämmelse. Eftersom dessa egenskaper normalt inte förändras med tiden, om man inte till exempel börjar använda ett annat träslag, blir tillverkningskontrollen mycket lätt att utföra. Tillverkaren rekommenderas ta fram ett dokument som kort beskriver vilka egenskaper produkten har (i princip är ett sådant dokument detsamma som försäkran om överensstämmelse) och sedan med lämpliga intervall kontrollera att inget har förändrats eller om något har förändrats då vidta åtgärd. Dokumentation från tillverkningskontrollen skall sparas i minst två år enligt standarden.

CE-märkning

CE-märkningen är obligatorisk vid export, men för närvarande krävs inte CE-märkning vid handel inom Sverige. Boverket kräver dock att alla harmoniserade standarder ska följas. Det enklaste sättet är därför att CE-märka sina produkter.

Kontaktperson:
Jan Brundin, 010-516 62 02, jan.brundin@sp.se

Redaktion
Jöran Jermer, SP Trätek (redaktör)
Jan Brundin, SP Trätek
Birgit Östman, SP Trätek
Gunilla Beyer, Skogsindustrierna

Skogs Industrierna
Box 55525 • 102 04 Stockholm
Tel: 08 762 72 60 • info@skogsindustrierina.org

SP Trätek
Box 5609 • 114 86 Stockholm, Sweden
Tel: 010 516 50 00 • info@sp.se